

2012

**ПЛАН ЗА
ПРИСПОСОБЯВАНЕ
НА РИБОЛОВНОТО
УСИЛИЕ**

ИАРА

УТВЪРЖДАВАМ:

МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И
ХРАНИТЕ



/д-р Мирослав Найденов/

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Съвременната политика в областта на рибарството се фокусира върху трайната експлоатация на живите водни ресурси и развитието на аквакултурата, ефективно поддържане на равновесието между екологичните, икономическите и социалните аспекти, както и преодоляване на проблемите, свързани с експлоатацията на рибните запаси и други традиционни проблеми на рибарството.

Проблемите свързани със съществуването на свръх капацитет налагат изготвянето и прилагането на планове за приспособяване на флота, които целят да оптимизират равнищата на капацитета на флота. В резултат, за да се създадат ефективни планове за приспособяване, е необходимо коректно да се дефинира и измерва риболовния капацитет и да се гарантира, че понятието може правилно да бъде свързано с понятията за риболовното усилие и рибната смъртност. Този документ има за цел да се обърне към риболовния капацитет и свръх капацитет и да анализира структурните политики за приспособяване.

В настоящия документ се определят целите за постигане на трайна експлоатация на запасите от калкан и трикона в българската акватория на Черно море, правилата за тяхната експлоатация, начините за изчисляване на границите по отношение годишния улов и/или стопанския риболов и капацитета на флота и други специфични мерки за управление, като едновременно с това се държи сметка за отражението върху рибните ресурси като цяло. За тази цел се прилага подхода на предпазливостта като се предприемат мерки, предназначени да съхранят живите водни ресурси, да позволят тяхната трайна експлоатация и да сведат до минимум въздействието на риболовната дейност върху водните екосистеми.

II. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА:

Настоящият План за приспособяване на риболовното усилие се основава на:

- ✓ Разпоредбите на чл. 21 и чл. 22 от Регламент (ЕО) № 1198/2006 на Съвета от 27 юли 2006 година за Европейския фонд за рибарство
- ✓ Регламент (ЕО) № 498/2007 на Комисията от 26 март 2007 година за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 1198/2006 на Съвета относно Европейския фонд за рибарство
- ✓ Глава II и Глава III от РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 2371/2002 НА СЪВЕТА от 20 декември 2002 година относно опазването и устойчивата експлоатация на рибните ресурси в рамките на общата политика в областта на рибарството
- ✓ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1287/2009 НА СЪВЕТА от 27 ноември 2009 година за определяне на възможностите за риболов и свързаните с тях условия за някои рибни запаси, приложими в Черно море за 2010 г.
- ✓ Закон за рибарството и аквакултурите (ЗРА)
- ✓ Наредба за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка 1.1. „Публична помощ за постоянно прекратяване на риболовни дейности” по приоритетна ос № 1 „Мерки за приспособяване на българския риболовен флот” по Оперативна програма за развитие на сектор “Рибарство” на Република България, финансирана от Европейския фонд по рибарство за периода 2007 – 2013 г.
- ✓ Наредба № 13 от 21.05.2010 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка 1.2. „Публична помощ за временно прекратяване на

- риболовни дейности” по приоритетна ос 1 „Мерки за приспособяване на българския риболовен флот” (обн. ДВ бр. 41/01.06.2010 г.);
- ✓ Наредба № 43 от 20 Април 2006 г. за реда за водене на риболовен дневник;
 - ✓ Наредба за условията и реда на ползването, поддържането и съхранението на системата за наблюдение и контрол на риболовните кораби и бордовото оборудване, следваща изискванията на Регламент на ЕС № 2244/2003 и представяща детайлен ред на правилата за Мониторинговата система за наблюдение на риболовните съдове;
 - ✓ Наредба № 54 от 28 Април 2006 г. за водене на регистрите по чл. 16 от ЗРА;
 - ✓ Наредба за условията и реда на водене на регистъра на риболовния флот на Общността, съобразно Регламент на ЕС № 26/2004 г.

III. ОПИСАНИЕ НА КОНТЕКСТА:

3.1. Риболовен флот:

Обща информация за корабите, вписани в Регистъра на риболовните кораби на Република България

Българските риболовни кораби, вписани в Регистъра на риболовните кораби извършват стопански риболов само в акваторията на Черно море.

Към 31 Декември 2009 г. българският риболовен флот се състои от 2 206 кораба, от които 2 100 са под 12 м. и съставляват приблизително 95 % от българския флот. Уловите на тази група кораби представляват 27.3 % от уловите на страната, осъществени във водите на Черно море. Спецификата на риболова в Р България не изисква отделна сегментация на риболовния флот по видове улови, следователно е невъзможно да се идентифицират риболовните кораби, извършващи риболов единствено на калкан и трикона.

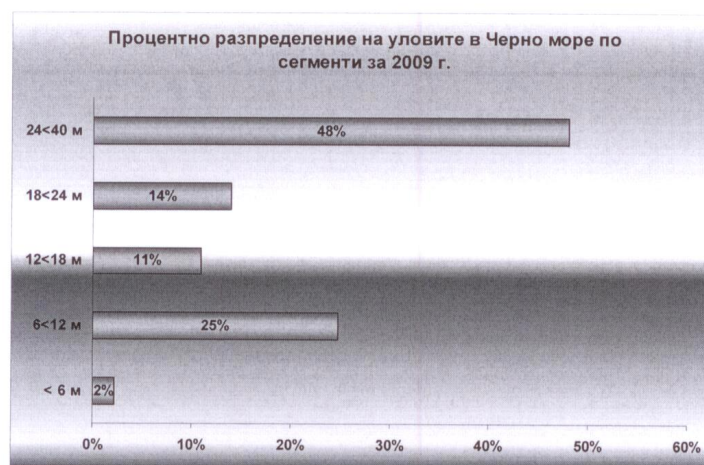
Сегментация на риболовния флот по дължина към 31.12.2009 г.

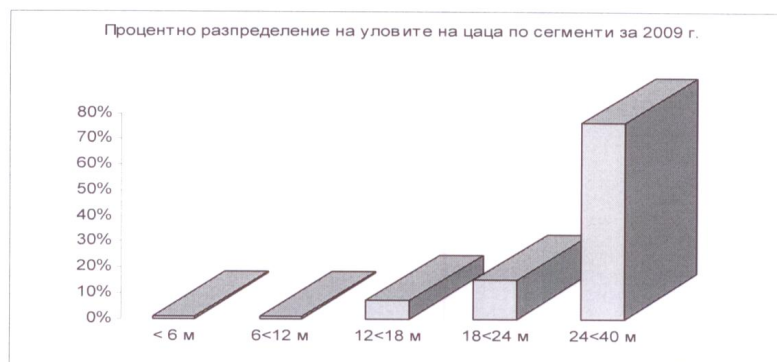
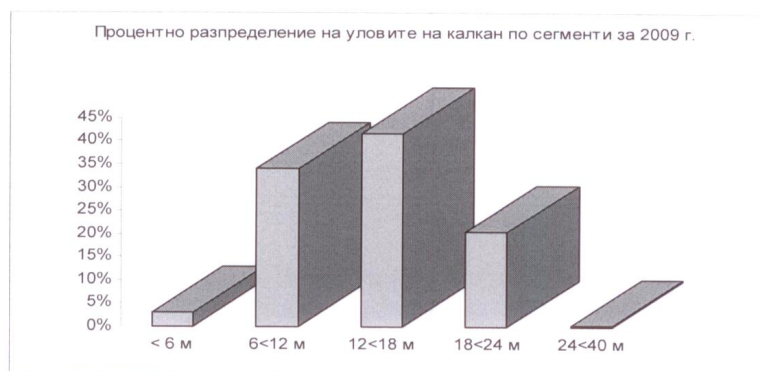
Сегменти по дължина	Брой	GT	KW
до 6 м	без двигател	141	84.3
	с двигател	567	422.9
	Общо	708	507.2
6 - 12 м	без двигател	25	28.38
	с двигател	1367	2957.1
	Общо	1392	2985.48
12 - 18 м	с двигател	65	1290
18 - 24 м	с двигател	28	1253.4
24 - 40 м	с двигател	13	1665
ОБЩО		2206	7 701.1
			60 379.7

Референтните равнища за мощността на флота и тонажа (вместимостта) GT определящи риболовното усилие се дефинират в съответствие с процедурата, установена от Европейското законодателство (Регламент 2371/2002 г.).

Сегментите на флота, съотнесени към уловите (2009 г.):

Вид	< 6 м	6<12 м	12<18 м	18<24 м	24<40 м
Атерина	79%	12%	0%	0%	9%
Барбуня	6%	20%	38%	31%	5%
Зарган	23%	67%	1%	0%	9%
Илария	72%	28%	0%	0%	0%
Калкан	3%	34%	42%	20%	0%
Карагъз, дунавска скумрия	31%	68%	0%	0%	1%
Кефал пелингас	90%	10%	0%	0%	0%
Лефер	12%	22%	28%	8%	30%
Морска котка	0%	10%	89%	1%	0%
Морска лисица	0%	7%	24%	69%	0%
Морски кефал	37%	36%	16%	3%	8%
Паламуд	21%	77%	2%	0%	0%
Попчета	51%	47%	1%	0%	1%
Рапан	3%	71%	16%	10%	0%
Сардина	0%	50%	16%	29%	6%
Сафрид	5%	37%	17%	23%	18%
Хамсия	5%	21%	26%	22%	27%
Цаца (копърка, триadona, шпрот)	1%	1%	7%	15%	76%
Черна морска мида	0%	100%	0%	0%	0%
Черноморска бодлива акула	25%	40%	29%	6%	0%
Черноморски меджид	1%	4%	85%	0%	10%
Общо	2%	25%	11%	14%	48%





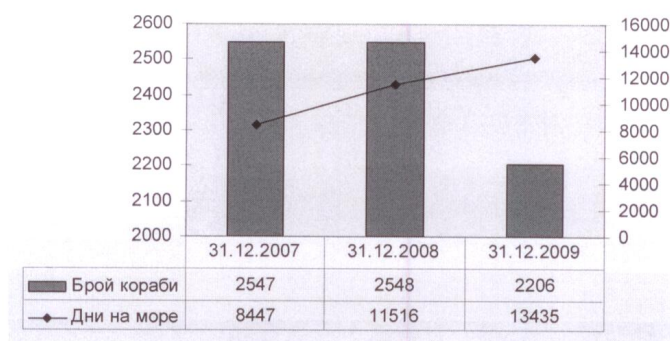
Сегментите на флота, съотнесени към уловите за 2009 г.

Вид	< 6 м	6<12 м	12<18 м	18<24 м	24<40 м
Калкан	3%	34%	42%	20%	0%
Цаца (копърка, трициона, шпрот)	1%	1%	7%	15%	76%

Информация за броя на корабите и тяхната риболовна активност към 31.12.2009 г.

	Брой кораби	Дни на море	Отношение между дните на море – в %	Среден брой дни на море за кораб	Отношение между Среден брой дни на море за кораб - в %
31.12.2007	2547	8447		16*	
31.12.2008	2548	11516	26.60%	16*	0
31.12.2009	2206	13435	14.28%	15*	-6.25

- Средният брой дни на море е изчислен за активните кораби през годината



От представените в таблицата данни се наблюдава увеличение на общия брой на дни на море за риболовния флот, но все още средния брой дни на море за кораб остава значително малък.

Структура на риболовните плавателни средства на Република България, опериращи в Черно море към 31.12.2009 г.

	до 1 БТ		1 до 2 БТ		2 до 10 БТ		10 до 30 БТ			от 30 до 60 БТ		над 60 БТ	
	до 6 м	6-12 м	до 6 м	6-12 м	6-12 м	12-18 м	6-12 м	12-18 м	18-24	12-18 м	18-24 м	18-24 м	24-40 м
Бургас	195	107	63	614	232	1	3	10		6	2	2	12
Варна	275	90	12	108	95	2	13	31	2	3	18	3	1
Добрич	154	37	9	49	43	2	1	9		1	1		
ОБЩО	624	234	84	771	370	5	17	50	2	10	21	5	13

В таблицата са обобщени данните за сегментация на флота на кораби с един и същ клас на дължина (LOA) и преобладаващите риболовни уреди, използвани през 2009.

		0-<6 m	6-<12 m	12-<18 m	18-<24 m	24-<40 m
Active Vessels		284	545	45	16	12
Using 'Active' gears	Pelagic trawlers		4	15	5	12
	Vessels using other gears*	25	110	18	5	
Using 'Passive' gears	Vessels using hooks	6	17			
	Drift and/or fixed netters	245	376	3	3	
	Vessels using Pots and/or traps	6	30	1		
	Vessels using other Passive gears					
	Vessels using Polyvalent 'passive' gears only		4			
Using Polyvalent gears	Vessels using active and passive gears	2	4	8	3	
Inactive vessels		424	847	20	12	1

*Забележка: * - Корабите са били използвани главно по време на събиране на рапан или само улов на рапан.*

В сравнение с употребяваните в Общността риболовни уреди, използваните в Черно море са с остаряла технология на изработване (по отношение на материали, конструкция, съоръжения, селективност на мрежите). В някои случаи те са ръчно изработени от местни хора, въпреки че съществуват също така и фабрики, които произвеждат риболовни уреди. Това налага необходимостта от подобряване на тяхната селективност. Приоритет в действията на ИАРА ще бъде чрез прилагането на ОПРСР да се постигне подобряване и състоянието на риболовните уреди, използвани за улов на калкан и трифона, намаляване на отрицателното въздействие върху местообитанията и видовете, които не са от стопанско значение, както и намаляване на влиянието на риболова върху екосистемите и морското дъно.

3.2. Индикатори

При изчисляване на техническите, биологичните, икономически и социални индикатори (представени по-долу) за 2008 г. са използвани указанията на ЕК, представени през месец март 2008 г. на държавите-членки, чиято цел е усъвършенстване на анализа на баланса между риболовния капацитет и риболовните възможности. Източниците на информация, използвани при изчисляване на индикаторите са Информационно-статистическата система на ИАРА и

анкетните карти, влизащи в обхвата на Националната програма за събиране на данни за 2008 г., разработена в съответствие с Регламенти 1543/2000, 1639/2001 & 1581/2004.

3.2.1. Технически индикатор: Отношение между дните на море и максималния брой дни на море

Съгласно българското законодателство лицата, извършващи стопански риболов, за всеки риболовен рейс (излет) и използван риболовен уред трябва да попълват страница от риболовния дневник. На тази основа ИАРА прави оценка на усилието по риболовни техники.

Обикновено българските риболовни кораби извършват едnodневни риболовни „рейсове“. Попълнените декларации за произход (Декларации за разтоварване) се съхраняват в отделна база-данни, която е директно свързана с Регистъра на корабите. Корабите под 10 м. също са включени в Регистъра. Те извършват риболовни дейности основно покрайбрежието, като използват предимно стационарни уреди. Собствениците на тази група кораби са задължени също да попълват риболовни дневници.

Таблицата по-долу включва следната детайлна информация за всеки сегмент от флота (използван уред & дължина):

- Брой на активните през 2009 г. кораби;
- Средна стойност на капацитета (kW & GT);
- Среден брой дни на море.

LOA	TYPE GEAR	Vessel		Capacity				Current effort						Maximum effort						Capacity utilisation							
				kW		GT		days		kWdays		GTdays		days		kWdays		GTdays		days		kWdays		days			
		2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
> 0 < 6	LHM & LHP	16	15	12.8	5.9	0.9	0.7	3	3	38.4	17.6	2.7	2.0	16	5	204.8	29.4	14.2	3.3	0.2	0.6	0.2	0.6	0.2	0.6	0.2	0.6
	LLS & LLD	4	3	6.1	7.8	0.6	0.6	15	6	90.9	46.7	9.0	3.4	34	11	206.0	85.6	20.4	6.2	0.4	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5
	FPO	4	6	2.1	4.0	0.9	0.7	28	11	58.8	43.9	23.8	7.3	50	27	105.0	107.7	42.5	17.8	0.6	0.4	0.6	0.4	0.6	0.4	0.6	0.4
	GNS & GND	182	262	7.6	8.3	0.7	0.7	9	10	68.6	83.3	5.9	6.7	91	80	693.4	666.4	60.1	53.6	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
	SB	12	19	4.2	3.8	0.6	0.6	15	20	63.5	76.4	8.6	12.4	48	101	203.0	385.8	27.4	62.6	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2
	Other gear *	22	17	13.4	11.0	0.8	0.7	13	9	174.5	99.0	9.8	6.7	79	29	1060.2	319.0	59.3	21.5	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3
6 < 12	Average	40	54	7.7	6.8	0.7	0.7	14	10	82.4	61.2	10.0	6.4	53	42	412.1	265.7	37.3	27.5	0.3	0.4	0.3	0.4	0.3	0.4	0.3	0.4
	OTM	3	8	96.1	75.2	10.2	8.7	4	11	384.4	827.2	40.7	96.0	6	36	576.7	2 707.2	61.1	314.3	0.7	0.3	0.7	0.3	0.7	0.3	0.7	0.3
	LHM & LHP	30	38	22.5	21.2	1.5	1.7	4	3	90.0	63.6	5.8	5.2	31	12	697.8	254.4	45.3	20.6	0.1	0.3	0.1	0.3	0.1	0.3	0.1	0.3
	LLS & LLD	7	9	75.5	43.4	6.0	5.2	3	3	226.4	130.1	18.0	15.5	5	6	377.4	260.2	30.0	31.0	0.6	0.5	0.6	0.5	0.6	0.5	0.6	0.5
	FPO	39	36	33.5	35.9	3.5	3.4	19	18	636.5	646.7	65.9	61.4	99	60	3 316.5	2 155.8	343.5	204.6	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3
	GNS & GND	281	426	25.1	24.9	2.2	2.0	7	7	175.8	174.5	15.2	14.3	80	50	2 009.6	1 246.5	173.6	102.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
12 < 18	SB	10	9	13.7	2.2	1.2	1.1	5	7	68.7	15.5	5.9	7.6	12	21	164.9	46.4	14.0	22.9	0.4	0.3	0.4	0.3	0.4	0.3	0.4	0.3
	Other gear *	137	126	37.5	39.0	3.5	3.8	24	19	901.0	740.1	83.5	72.2	142	103	5 330.7	4 011.9	494.2	391.4	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
	Average	72	93	43.4	34.5	4	4	9	10	354.7	371.1	33.6	38.9	54	41	1 781.9	1 526.0	165.9	155.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
	OTM	18	26	183.8	174.5	25.1	25.6	18	25	3 308.4	4 361.8	452.2	640.8	92	96	16 909.6	16 749.1	2 311.0	2 460.5	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3
	LHM & LHP	-	1	-	198.6	-	34.0	-	1	-	198.6	-	34.0	-	1	-	198.6	-	34.0	-	1.0	-	1.0	-	1.0	-	1.0
	LLS & LLD	5	7	84.2	120.8	20.8	20.8	7	2	589.1	241.7	145.8	41.6	14	3	1 178.2	362.5	291.6	62.4	0.5	0.7	0.5	0.7	0.5	0.7	0.5	0.7
18 < 24	FPO	1	2	33.1	33.1	7.3	7.3	11	4	364.1	132.4	80.5	29.3	11	5	364.1	165.5	80.5	36.6	1.0	0.8	1.0	0.8	1.0	0.8	1.0	0.8
	GNS & GND	23	25	130.0	189.5	19.7	27.9	8	8	1 040.1	1 516.0	157.2	223.5	36	17	4 680.4	3 221.5	707.4	475.0	0.2	0.5	0.2	0.5	0.2	0.5	0.2	0.5
	Other gear *	28	35	130.4	164.5	17.9	19.6	15	14	1 955.9	2 303.1	267.8	274.3	47	57	6 128.3	9 377.1	839.0	1 116.6	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2
	Average	15	16	112.3	146.8	18	22.5	12	9	1 451.5	1 458.9	220.7	207.2	40	30	5 852.1	5 012.4	845.9	697.5	0.4	0.6	0.4	0.6	0.4	0.6	0.4	0.6
	OTM	10	13	188.1	193.4	47.5	50.5	43	44	8 089.6	8 508.3	2 044.2	2 223.3	170	186	31 982.1	35 966.8	8 081.8	9 398.6	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.2
	LLS & LLD	2	2	183.7	184	36.9	35.9	3	2.0	551.2	367	110.8	71.8	3	2.0	551.2	367	110.8	71.8	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
24 < 40	FPO	-	1	-	294.2	-	83.2	-	1	-	294.2	-	83.2	-	1	-	294.2	-	83.2	-	1.0	-	1.0	-	1.0	-	1.0
	GNS & GND	6	11	190.5	215.0	42.7	50.0	16	8	3 048.2	1 720.3	682.7	400.1	34	17	6 477.3	3 655.7	1 450.8	850.2	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
	Other gear *	9	10	175.9	176.0	37.8	47.1	28	26	4 924.9	4 575.7	1 059.2	1 224.3	73	48	12 840.0	8 447.5	2 761.6	2 260.3	0.4	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5
	Average	7	7	184.6	212.5	41	53.3	23	16	4153.5	3 093.2	974.2	800.5	70	51	12 962.6	9 746.3	3101.2	2 532.8	0.5	0.6	0.5	0.6	0.5	0.6	0.5	0.6
	OTM	11	12	280.3	275.3	133.6	132.2	125	139	35 032.5	38 265.3	16 693.8	18 377.2	196	221	54 931.0	60 839.1	26 175.8	29 218.4	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
	Average	11	12	280.3	275.3	134	132.2	125	139	35 032.5	38 265.3	16 693.8	18 377.2	196	221	54 931.0	60 839.1	26 175.8	29 218.4	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
Average BUL		29.0	36.4	125.6	135.2	39.5	42.5	36.5	36.7	8 214.9	8 649.9	3 586.4	3 886.1	82.5	77.0	15 187.9	15 477.9	6 065.2	6 526.3	0.5	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5

Забелжка: * - Корабите са използвани основно за улов на рапани.

Описаните по-горе данни са използвани за изчисляване на текущото и максималното усилие, както и за оценка доколко е използван капацитета на даден сегмент от флота.

Общ преглед на стойностите на индикатора по сегменти за периода 2008 - 2009 е представен на фигурата по-долу.



Както е видно в повечето случаи стойностите на индикатора са ниски, но има увеличение (за 3 от сегменти) през 2009 г. в сравнение с 2008. Следните факти са повлияли на ситуацията:

1. Оценката по техническите показатели е направена в съответствие с Указанията на ЕК и обхваща всички активни кораби (през годината) за всеки сегмент от флота, без изключения или допълнителна диференциация между корабите извършвали риболов през цялата година и тези, които са извършвали риболов през част от годината например:

- Набора от данни съдържа информация за корабите, които са неактивни (поради ремонт на кораба, продажба и т.н.) за дълго време през годината (например 6-9 месеца), която е една от причините да има значителни разликата между средните стойности на дните на море и максималната стойност на дните на море и затова се получават ниски стойности на използване на капацитета;
- Част от плавателните съдове са били използвани само за извършване на туристическа дейност за част от времето и в резултат са налице значителни разлики между риболовни дни за корабите от един сегмент;
- Повечето кораби използват различни уреди през годината и те са включени в съответните сегменти по уреди. Това означава, че по едно и също време в един сегмент има група кораби, които използват уреда по-активно през годината и друга група, която използва уреда три или 4 пъти през годината.

2. Увеличаването на използването на капацитета през 2009 г. в сравнение с 2008 г. може да се обясни с факта, че поради икономическата ситуация (криза) собствениците на кораби са започнали да ги използват по-активно.

3.2.2. Икономически и социални индикатори

Следната таблица съдържа информация за икономическата оценка за 2009 г., извършена за всеки сегмент (LOA). За събирането на информация, България е използвала данни от анонимни въпросници, попълвани от рибарите.

Indictor for 2009	to 6 m	6 m – 12 m	12 m – 18 m	18 m – 24 m	24 m – 40 m
INVESTMENT	€ 99 112	€ 929 362	€ 88 338	€ 195 021	€ 81 807
INCOME	€ 366 018	€ 2 362 965	€ 942 348	€ 494 559	€ 741 373
CREWCOST	€ 153 226	€ 605 596	€ 193 031	€ 129 403	€ 97 145
REPCOST	€ 43 071	€ 233 397	€ 188 147	€ 61 815	€ 87 942
VARCOST	€ 89 698	€ 649 648	€ 405 359	€ 178 836	€ 445 847
FIXEDCOST	€ 27 873	€ 107 736	€ 29 557	€ 13 550	€ 7 414
CAPCOST	€ 40 319	€ 155 113	€ 120 000	€ 26 724	€ 81 807
FTE	306	845	123	77	79
PROFIT	€ 11 831	€ 611 474	€ 6 254	€ 84 230	€ 21 219
ROI	11.9%	65.8%	7.1%	43.2%	25.9%
FIXED COSTS	€ 27 873	€ 107 736	€ 29 557	€ 13 550	€ 7 414
VARIABLE COSTS	€ 285 995	€ 1 488 642	€ 786 537	€ 370 055	€ 630 934
BER	€ 127 489	€ 291 171	€ 178 760	€ 53 824	€ 49 768
CR/BER	2.9	8.1	5.3	9.2	14.9
GVA	€ 165 056	€ 1 217 070	€ 199 285	€ 213 634	€ 118 364
Crew wages per FTE	500.3	716.5	1 564.4	1 678.6	1 229.7

3.3. СЪСТОЯНИЕ НА РИБНИТЕ РЕСУРСИ:

Биологичен индикатор (CPUE) - Уловът за единица усилие е изчислен за всеки целеви вид по флотен сегмент. Риболовното усилие може да бъде изразено чрез дните, прекарани на море за всеки кораб от съответния сегмент.

Показателят „улов за единица усилие“ може да бъде интерпретиран като относителен индекс на изобилието от запаси. Той не показва нивото, на което експлоатацията става неустойчива. Освен това промените в състоянието на запасите може да се дължи на други причини, не само на натиска от риболовната промишленост. Той може само да покаже развитието на дадена тенденция във времето.

FAO			Turbot TUR		European sprat SPR	
Year			2008	2009	2008	2009
LOA&Gear						
LOA => 6<12	OTM	CPUE			328.33	177.67
	LSM & LHP	CPUE			3.00	
	LLS & LLD	CPUE	147.00			
	FPO	CPUE	34.33		435.40	252.81
	GNS	CPUE	63.20	73.03	112.70	82.68
	SB	CPUE			195.11	141.96
	Other gears*	CPUE				
Average		CPUE	81.51	73.03	214.91	163.78
LOA => 12<18	OTM	CPUE	106.00	161.60	915.42	666.14
	LSM & LHP	CPUE				
	LLS & LLD	CPUE				
	FPO	CPUE			60.00	
	GNS	CPUE	125.98	136.82		419.44
FAO			Turbot TUR		European sprat SPR	
Year			2008	2009	2008	2009
LOA&Gear						
	Other gears*	CPUE				
Average		CPUE	115.99	149.21	487.71	542.79
LOA => 18<24	OTM	CPUE		137.83	1202.32	1798.81
	LLS & LLD	CPUE				
	GNS	CPUE	214.43	472.66		
	Other gears*	CPUE				
Average		CPUE	214.43	305.25	1202.32	1798.81
LOA => 24<40	OTM	CPUE	251.66	95.00	2444.43	2456.89
Average		CPUE	251.66	95.00	2444.43	2456.89

Следната таблица представя по-обща картина за биологичния индикатор (CPUE) за периода 2008-2009 за видовете калкан и трифона

Fleet Segment Average CPUE*	LOA > 0 < 6		LOA => 6<12		LOA => 12<18		LOA => 18<24		LOA => 24<40	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Turbot TUR	30.55	41.44	81.51	73.03	115.99	149.21	214.43	305.25	251.66	95.00
European sprat SPR	291.22	62.13	214.90	163.78	487.71	542.79	1202.32	1798.81	2444.43	2456.89

Улов за единица усилие за калкан и паца за 2009 г.

FAO			Turbot TUR		European sprat SPR	
Year			2008	2009	2008	2009
LOA&Gear						
LOA > 0 < 6	LNM & LHP	CPUE				
	LLS & LLD	CPUE		50.00		
	FPO	CPUE			669.67	49.79
	GNS	CPUE	30.55	32.89	26.00	22.67
	SB	CPUE			177.99	113.95
	Other gears*	CPUE				
Average		CPUE	30.55	41.45	291.22	62.14

3.2.1. Оценка на запасите от калкан и паца в българската акватория на Черно море.

КАЛКАН (*Psetta maotica*)

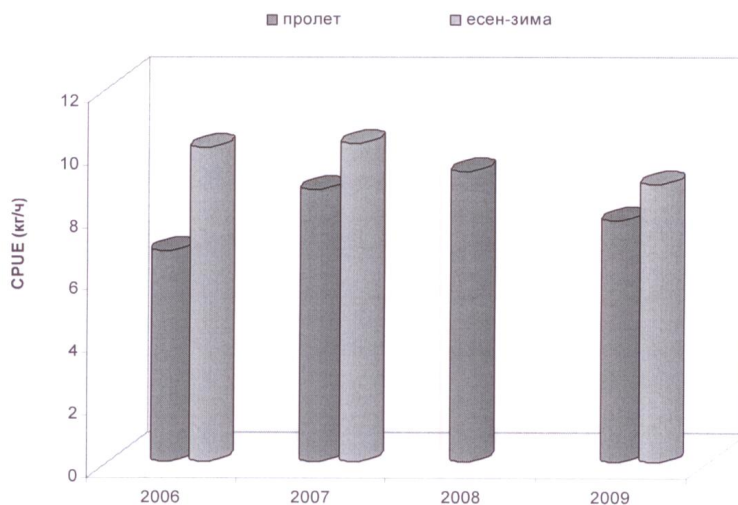
Във всички черноморски държави, калканът е един от най-ценните видове риби, обект на промишлен риболов. Лови се чрез специализирани дънни хрилни мрежи, а също така и като приулов на тралния риболов за трифона. С цел опазване популацията на този ценен вид риба в Черно море и в европейски води и за подобряване на репродуктивния потенциал на популацията му, в България и Румъния са предприети мерки за хармонизиране на законодателството в областта на риболова. Приети са мерки за унифициране на селективността на риболовните уреди, забранителните сезони за улов, както и въвеждането на квоти с цел устойчивата експлоатация на запаса от калкан.

Биомаса на вида пред българския бряг

Пред българския бряг на Черно море през периода 2006 – 2009 г. са извършени 7 трални снимки за оценка на запаса от калкан чрез метода на площите, използващи стратифицирано пробонабиране. Представените изчислени биомаси са от всички досега проведени изследвания върху популацията от калкан пред българския бряг на Черно море от 2006 г. до момента (Панайотова и др., 2006, 2007, 2008, 2009). От фигурата се вижда, че изчислените биомаси през 2009 г. са по-ниски в сравнение с тези, изчислени при предходните изследвания, въпреки че биомасата през есенно-зимния сезон на 2009 г. е по-висока в сравнение с пролетното изследване. Настоящото изследване относно биомасата на калкана показва, че се наблюдава процес на възстановяване на популацията на вида след високото риболовно усилие, упражнено върху вида в началото на 2009 г., но въпреки наблюдаваното увеличение, величината на биомасата на калкана е по-ниска при сравнение с периода 2007 – 2008 г.

Биомаса на калкана пред българския бряг, изчислена по метода на площите за периода 2006 – 2009 г.

Подобна картина се наблюдава и при величините на уловите на единица усилие по време на изследванията през периода 2006 – 2009 г. (Фиг.3). Наблюдаваната тенденция е величините на CPUE да имат по-високи стойности през есенно-зимния сезон. Изчислената средна стойност на CPUE през есенно-зимния сезон на 2009 г. има по-ниска стойност в сравнение с тези, изчислени за същия сезон при предходните изследвания през 2006 и 2007 г. и възлиза съответно на 8.93 kg/ч.



Улов на единица усилие (CPUE) за калкана пред българския бряг на Черно море през периода 2006 – 2009 г.

Сравнителният анализ на всички досега проведени изследвания през периода 2006 – 2009 г. (Панайотова и др., 2006, 2007, 2008, 2009) показва тенденция на понижение на числеността на младите риби, както през пролетния, така и през есенно-зимния сезони. Тази тенденция, ако се запази и през следващите години, би довела до понижение на експлоатационния запас на калкана пред българския бряг.



Процентно участие на маломерните индивиди по сезони в контролните улови през периода 2006 – 2009 г.

Съгласно резултатите от извършените контролни тралирания за оценка на запаса от калкан по метода на площите пред българския бряг на Черно море през есенно-зимния сезон на 2009г., независимото научно изследване предостави следните изводи и препоръки:

- Експлоатационната биомаса на калкана в северния район на Черно море, изчислена по метода на площите, се оценява на 953.77 тона при смесен тип биомаса и на 855.63 тона, ако се отчита само биомасата на калкана със стандартна дължина.
- Експлоатационната биомаса на калкана в южния район на Черно море, изчислена по метода на площите, възлиза на 656.06 тона при смесен тип биомаса и на 608.58 тона, ако се отчита само биомасата на калкана със стандартна дължина.
- Общата експлоатационна биомаса на калкана пред българския бряг на Черно море през есенно-зимния сезон на 2009 г. се оценява на 1609.84 тона.
- През есенно-зимния сезон на 2009 г. се наблюдава известно увеличение (под 10 %) на биомасата на калкана в сравнение с изследването през пролетния сезон на 2009 г., но стойностите на изчислената биомаса са все още по-ниски от нивата, установени през 2007 и 2008 г.
- Не се препоръчва увеличаване на величината на улова за 2010 г. и поддържане на ниски нива на уловите с цел опазване на популацията от калкан.
- Установено е най-високото процентно участие на индивиди със стандартни размери от всички досега проведени изследвания, както и ниска численост на попълването, т.е. на младите индивиди. Понижената численост на младите индивиди може да доведе до по-нисък прираст на биомасата през следващите години.
- Установеното съотношение между женските и мъжките индивидите по време на изследването е, съответно 58.78 % и 41.24 %.

- Възрастовият състав на уловените екземпляри калкан включва 2+ - 8+ - годишни индивиди, като преобладават индивидите на възраст 3+ -5+ години.
- Коефициентът на Фултон намалява с увеличаването на дължината и напредването на възрастта при индивидите от мъжки пол и слабо нараства при индивидите от женски пол.
- Изчислен е коефициентът на естествена смъртност по метода на Pauly поотделно за двата пола и общо, като са използвани параметрите на нарастването от уравнения на Bertalanffy. Коефициентът има стойности съответно 0.398 за мъжките индивиди, 0.106 за женските и 0.378 общо за двата пола, ако се изчисли въз основа на параметрите в уравнението, описващо линейното нарастване и съответно 0.716, 0.195 и 0.667, от уравнението, описващо тегловното нарастване.

ЦАЦА (КОПЪРКА, ТРИЦОНА) (*Sprattus sprattus sulinus*)

През последните години се наблюдават значителни колебания в динамиката на запаса от трицона. Предполагаемият запас в българската акватория на Черно море е 50 000 – 60 000 тона. Годишните улови от вида са в приблизителен порядък от около 3 000 – 4 000 тона. Отрицателното въздействие на човека /замърсяване, свръхулов/ доведе до дестабилизация на екосистемата, намаляване на виовото разнообразие и криза на рибните ресурси и риболова. Трицоната се лови с пасивни риболовни уреди /даляни, грибове/, а също и с риболовни кораби /траулери/. Оценките на запаса се извършват на база данни за уловите, риболовно усилие и основно от провежданите трални снимки.

Уловите на час тралиране остават сравнително високи, което говори за добро състояние на запаса пред нашия бряг. Риболовното усилие и ефективността на риболова на трицона се очаква да останат твърде ниски и уловът да е под оптималното ниво. При тези условия въздействието на риболова върху размера на запаса е незначително, като основните фактори за динамиката на трицонената популация са величината на попълването и смъртността от естествени причини.

Данни за улови за цаца и калкан в България по години в тона

	2009 г.	2008 г.	2007 г.	2006 г.	2005 г.	2004 г.	2003 г.	2002 г.	2001 г.	2000 г.	1999 г.	Средн
цаца	4 551.26	4 309.73	2 984.59	2 654.75	2 574.67	2 889.06	9 154.50	11 595.00	695.00	1 736.00	3 950.00	4 281.2
алкан	52.08	54.62	66.85	14.81	12.69	16.20	40.80	135.00	55.60	55.10	54.00	50.7

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Намаляването на риболовното усилие се очаква да има за резултат подобрена рентабилност на отделните кораби, намаление на риболовната смъртност и подобрен растеж на рибните запаси. Модернизацията на корабите се очаква да доведе до по-добро качество на продукта и цена, по-малко нежелани улови, изхвърлени зад борда, и приулови, по-ниска консумация на гориво и подобрена безопасност на борда.

	<i>Technical indicator</i>	<i>Biological indicator</i>	<i>Economic indicators</i>		<i>Social indicator</i>
			<i>ROI</i>	<i>CR/BER</i>	
<i>LOA > 0 < 6</i>					
<i>LOA => 6<12</i>					
<i>LOA => 12<18</i>					
<i>LOA => 18<24</i>					
<i>LOA => 24<40</i>					

Във връзка с необходимостта Плана за приспособяване на риболовното усилие да бъде обвързан с мерки, предприети от страната членка за подобряване състоянието на биомасата от определени видове съгласно Чл. 9 и 10 от Регламент на Съвета 2371/2002, България се позовава на представения на 15 февруари в ЕК Национален план за контрол на уловите и разтоварванията на калкан през 2010 разработен с цел подобряване на контролните мерки съгласно Регламент на съвета No 1287/2009.

Вземайки в предвид научното становище за запазване състоянието на популацията от калкан пред Българския бряг на Черно море и отчитането на лекото покачване в общата биомаса на калкана, от една страна България може да отчете липсата на необходимост от намаляване на капацитета на риболовния флот, отнасяйки го към съществуващите запаси на двата стопански най-значими вида (калкан и трифона). От друга страна, с оглед на цялостната картина за състоянието на запаса от калкан едно намаление в рамките на 10% от капацитета на онези части от флота натоварващи най-силно запаса от калкан може да се смята като мярка с положителен ефект. Данните за улов на калкан от последните години показват, че запасите са подложени на най-голям натиск от сегментите 6-12 и 12-18 метра. От друга страна е необходимо да се отчете факта, че риболовните кораби с обща дължина под 6 метра извършват улов на калкан в участъка до 500 метра от брега. Именно в тази зона калкана извършва своите размножителни миграции и експлоатацията на ресурса в тази зона може да окаже крайно негативен ефект върху популацията на вида през следващите години. Прилагането на постоянно или временно прекратяване на риболовната дейност на риболовни съдове в сегментите 0-6, 6-12 и 12-18 метра не само намалява натиска върху запаса, а и по-специално натиска върху онази част от него която е ключова за подобряване на цялата популация а именно младите индивиди до 45см. Именно младите индивиди са обект на улов от тези риболовни кораби риболовстващи основно в териториални води. Направеният извод е в корелация с изводите от научните изследвания където се споменава, че понижената численост на младите индивиди може да доведе до по-нисък прираст на биомасата през следващите години.

Видно от данните за икономическата ефективност на различните сегменти е, че този показател на сегмента обхващащ риболовни кораби с обща дължина по-малка от 6 метра, е отрицателна. С цел повишаването на икономическата ефективност на сегмента може да се счете за целесъобразно редуцирането на риболовния капацитет при най-малките риболовни съдове чрез временно или постоянно прекратяване на риболовните дейности с цел този сегмент да подобри ефективността си.

Анализирайки състоянието на най-големите сегменти от българския риболовен флот (18-24 м и 24-40 м), може да се открият няколко тенденции въз основа, на които да се причислят

към сегментите, за които трябва да се приложат мерки за временно или постоянно прекратяване на дейността. Характеристики на риболовния флот от двата сегмента по отношение на оборудването, използването на рибните ресурси, ефективността и заетостта:

- средна възраст 19 и 26 години съответно за сегментите 18-24 м и 24-40 м.;
- не отговарят на съвременните стандарти за експлоатация, поддръжка, надеждност и екологичност;
- заетостта в двата сегмента е около 160 човека (според DCF 2010);
- дни на море – 922 дни и 1671 дни съответно за сегментите 18-24 м и 24-40 м от общо 13439 дни за целия флот.

Това са сегментите с най-високи улови на пелагични видове (трикона, хамсия и сафрид) и, въпреки че България не използва напълно отпуснатата ѝ квота за трикона, на пръв поглед това би трябвало да са икономически най-ефективните кораби. Въпреки това, всички улови се реализират от няколко кораба в сегмента. Много от съдовете са прекалено стари, с големи амортизационни разходи и крайно икономически неефективни. Присъствието им в риболовния флот на България понижава цялостната икономическа ефективност и изкривява реалното състояние - част от фирмите постигат значителни финансови печалби, а други трупат пасиви от неексплоатирането на оборудването, с което разполагат. Всяка мярка, водеща до намаляване на неефективните риболовни съдове би подобрила от една страна жизнеспособността на флота, а от друга би стимулирала собствениците на риболовни съдове да се освободят от неефективен капитал и да го пренасочат в други области като това не би имало сериозен негативен ефект върху заетостта в сектора.

Според принципите на екосистемния подход в управлението на рибарството, всяко намаляване на усилията върху запасите има положителен ефект. Намаляването на риболовната преса върху малките пелагични видове (цаца, хамсия и сафрид) ще повиши хранителната база на хищниците, които се хранят с тях, а именно калкан, лефер и паламуд т.е. видовете с най-застрашени популации в Черно море и същевременно най-ценните стопански видове.

През последните години, цените на горивата са се повишили средно с около 45 %, а същевременно, в резултат от климатичните промени и замърсяването на морето, експлоатираните видове изместват своите граници на разпространение все по-навътре. Това има силен икономически ефект върху българския риболовен флот, тъй като старите кораби са с много ниска енергийна ефективност и големи загуби на гориво, а се налага да правят все по-дълги пътувания, за да достигнат струпванията от пелагични видове.

Споменатите особености на сегментите 18-24 м и 24-40 м от риболовния флот на България би трябвало да се имат предвид при управлението и прилагането на мерки за преустановяване на риболовната им дейност като необходими за подобряване на ефективността им и устойчивото използване на рибните запаси.

Пряко влияние на риболовния флот върху околната среда:

- Свръх експлоатация на риба
- Физическо увреждане на дълбоководните видове
- Промяна във функционирането на екосистемата
- Увеличаване на приулова и изхвърляне на нежелан улов

Въздействие, свързано с дейността на риболовните кораби:

- Изтичане на гориво
- Загуба на риболовни уреди в морето
- Разораване на дъното ресуспензия във водния слой
- Изграждане и поддържане на риболовните съдове
- Емисии от вещества съдържащи се в противокорозионните бои, които могат да попаднат в морската околна среда
- Производство на лед и изтичане на охладителни вещества
- Изхвърляне на други отпадъци в морето
- Шумове и вибрации

* „Призрачен риболов” може да възникне, когато някои уреди, като например капани и хрилни мрежи или са били загубени или изоставени в морето и те продължават да улавят и убиват рибата, докато съоръжението се разпадне.

Последиците могат да бъдат **лесно обратими, трудно обратими, или необратими. В групата на трудно обратимите попадат голяма част от риболовните кораби над 18 метра.**

По отношение оборудването и съоръженията на българския риболовен флот, те:

- Са остарели и ненадежни по отношение сигурността и условията на труд;
- Не отговарят на съвременните стандарти за експлоатация, поддръжка и надеждност, нито на екологичните ограничения;
- Половината от корабите с дължина над 15 м са стари и неефективни за риболов поради липса на оборудване и двигатели, подходящи за техния тонаж;
- Преобладават корабите на възраст между 11 и 30 години, които обаче са в процес на експлоатация.

С оглед на тези факти, България ще предприеме редуциране на риболовния капацитет, както следва:

- Сегментът 0-6 метра обхваща риболовни съдове, които извършват риболов в зоната до 500 метра от брега. Въпреки че този сегмент има сравнително нисък дял в уловите на калкан (под 5%), уловите се реализират в зоната, където калканът извършва своите размножителни миграции и са концентрирани предимно млади и маломерни екземпляри. Прекомерната експлоатация на вида в тази зона може да окаже негативно въздействие върху възрастовата структура на популацията. От друга страна, икономическата ефективност на този сегмент е отрицателна и намаляването на капацитета с 20% (респективно и броя риболовни съдове) би спомогнало за нейното повишаване;

- Сегментите 6-12 и 12-18 метра оказват съществен натиск върху популацията от калкан пред българския бряг. Редуцирането с 30% от капацитета в тези сегменти ще позволи подобряване състоянието на биомасата от вида.

- Сегментите от 18-24 и над 24 метра оказват най-съществено влияние на популацията и се явяват дори рискови за морската околна среда. Предвижда се редуциране с 40% от капацитета в тези сегменти.

Обосновка за вдигането на процентите е описана в Национална схема за изваждане от експлоатация на кораби от българския риболовен флот.

V. МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПЛАНА ЗА ПРИСПОСОБЯВАНЕ НА РИБОЛОВНОТО УСИЛИЕ

1. Съгласно чл. 23 от Регламент на Съвета 1198/2006 за Европейския фонд за рибарство, постоянното прекратяване на риболовни дейности се финансира от ЕФР, когато то е част от План за приспособяване на риболовното усилие, съгласно разпоредбите на чл. 21, буква а) от същия Регламент. Постоянното прекратяване на риболовни дейности се програмира под формата на национална схема за изваждане от експлоатация на риболовни кораби, изготвена от ИАРА.

Постоянното прекратяване на дейността на риболовния кораб може да се осъществи под следните форми:

- нарязване на риболовния кораб за скрап;
- пренасочването на риболовния кораб за извършване на дейности, различни от риболова (например обучение, туризъм и др.);
- пренасочването на риболовния кораб за целите на създаването на изкуствени рифове.

Съфинансираните дейности ще се осъществяват с цел:

- да се приспособи влиянието на дейностите на риболовния флот спрямо наличните и достъпни ресурси;
- да се повиши квалификационното ниво на бъдещите професионални рибари чрез пренасочването на риболовни кораби за образователни цели;
- да се осигурят местообитанията на видовете на по-голяма дълбочина и да се увеличи биоразнообразието чрез пренасочването на риболовните кораби за създаване на изкуствени рифове.

2. Съгласно чл. 24 от Регламент на Съвета 1198/2006 за Европейския фонд за рибарство, временното прекратяване на риболовни дейности се финансира от ЕФР, когато то е част от План за приспособяване на риболовното усилие, съгласно разпоредбите на чл. 21, буква б) от същия Регламент.

Временното прекратяване на дейността на риболовния кораб може да се осъществи под следните форми:

- Временно прекратяване на риболовни дейности за срок 12 месеца, който може да бъде удължен с още 12 месеца в случаите на план на Съвета на Европейския съюз за възстановяване на запаси, чийто обем е извън сигурните биологични граници.
- Временно прекратяване на риболовни дейности за срок 3 месеца по инициатива на Република България, в случай че в резултат от риболовни дейности съществуват доказателства за сериозна и непредвидима заплаха за опазването на живите водни ресурси или за морските екосистеми и всякакво закъснение води до риск от причиняване на трудно поправими щети.
- Временно прекратяване на риболовни дейности за срок 6 месеца по инициатива на Европейската комисия или на Република България в случай на доказателства за наличието на

сериозна заплаха за съхранението на живите водни ресурси или за морските екосистеми, произтичащи от риболовните дейности и изискващи незабавна реакция.

- Временно прекратяване на риболовни дейности за срок 6 месеца, който може да бъде удължен с още 6 месеца в резултат на неподновяване на риболовно споразумение между Общността и трета държава или чувствително намаляване на риболовните възможности в резултат на международни или други споразумения.

- Временно прекратяване на риболовни дейности за срок 8 месеца съобразно планове на Съвета на Европейския съюз за поддържане на запасите в сигурни биологични граници за риболовните полета, в които се експлоатират запаси, чийто обем е в разумните биологични граници или е близък до тези граници, както и на планове за управление, приети на национално ниво, когато те предвиждат постепенно намаляване на риболовното усилие.

- Временно прекратяване на риболовни дейности за срок 6 месеца в случаите на природно бедствие, закриване на риболов по решение на компетентен орган в Република България поради здравни причини или други извънредни събития, които не са в резултат на мерките по опазване на ресурсите.

Съфинансираните дейности ще се осъществяват с цел: приспособяване на риболовното усилие на българския риболовен флот в съответствие с наличните и достъпните ресурси и съобразно капацитета на риболовния флот.

По отношение на съфинансирането трябва да се има предвид, че сезонните прекратявания на работа, съответстващи на риболовен график или на добри практики, не се обхващат от мерки на Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“. Вземат се предвид само прекратявания, наложени поради мерки за управление на ресурсите, неподновяване на споразумение за риболов или план за спасяване и реструктуриране на предприятие (да се помисли за конкретно прилагане).

Така изготвеният план е с период на изпълнение 2010-2015 г. и подлежи на преразглеждане, със цел той да отговори на настъпили промени в индикаторите (биологични, икономически, технически или на основа научни данни за състоянието на запаса от калкан) въз основа на които са направени заключенията и предложенията за адаптиране на капацитета на риболовния флот.

VI. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

6.1. Приемане на технически мерки включващи:

- мерки касаещи структурите на риболовните уреди, броят и размерите на оборудваните на борда риболовни уреди, начините на тяхното използване и вида на улова извършен с тези уреди, който може да бъде съхраняван на борда на кораба;
- определянето на зони и/или на периоди на забрана, на ограничаване на риболовните дейности, включително за защита на зоните за хвърляне на хайвера и растеж на малките риби;
- изграждане на изкуствени съоръжения (рифове и др.) с цел повишаване биологичната продуктивност на морето и подобряване дънния риболов, както и добивът на мекотели и ракообразни;

- определяне на минималния размер на екземплярите, които могат да бъдат съхранявани на борда на корабите и/или разтоварвани в пристанища;
 - специфични мерки предназначени за намаляване на отражението на риболовните дейности върху морските екосистеми и видовете, които не са обект на улов;
- 6.2. установяване на мерки за насърчаване (включително и мерки от икономически характер) за развитие на по-селективен риболов или на риболов, чието отражение е по-слабо;
- 6.3. изпълнението на пилотни проекти отнасящи се за други видове техники на управление на риболова.

Докладване

Съгласно чл. 67 от Регламент на Съвета 1198/2006 до 30 юни всяка година Управляващият орган изпраща на Комисията годишен доклад, а до 31 март 2017 г. окончателен доклад за изпълнението на оперативната програма. Докладът трябва да съдържа информация за изпълнението на Плана за приспособяване на риболовното усилие, както и да включва данни за постигнатото намаляване на броя на риболовните разрешителни, редукцията на GT и мощността на двигателите /изразена в KW/ от Регистъра на риболовните кораби на Република България.

Изчисляването на техническите, биологичните, икономическите и социални индикатори ще се извършва въз основа на указанията на ЕК, представени през месец март 2008 г. на държавите-членки, чиято цел е усъвършенстване на анализа на баланса между риболовния капацитет и риболовните възможности. Източниците на информация, които ще се използват при изчисляване на индикаторите са Информационно-статистическата система на ИАРА и анкетните карти, влизащи в обхвата на Националната програма за събиране на данни, разработена в съответствие с Регламенти 1543/2000, 1639/2001 & 1581/2004.

Въз основа на извършените оценки на запасите от основните промишлени видове се преминава към приспособяване на риболовния капацитет на флота с цел трайна и стабилна (щадища) експлоатация на рибните ресурси. Целта е да се установят референтните равнища за риболова (риболовното усилие да бъде адекватно на максимално допустимия експлоатационен запас, ненакърняващ репродуктивните възможности на популациите на основните промишлени видове).

Приложение: НАЦИОНАЛНА СХЕМА ЗА ИЗВАЖДАНЕ ОТ ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА КОРАБИ ОТ БЪЛГАРСКИЯ РИБОЛОВЕН ФЛОТ